

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA 2024

Administracinė teisė

Mokomoji medžiaga

Mykolas Romeris
universitetas

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

Administracinės teisės ištakos

- Ar žinote, kokiaje valstybėje ir kada buvo įsteigtas pirmasis pasaulyje administracinis teismas?
- Prancūzijoje 1799 m. buvo įsteigta Valstybės Taryba, kuriai 1872 m. buvo suteiktos teisminės kompetencijos. Tai buvo pirmas administracinis teismas pasaulyje. Būtent Prancūzija yra laikoma administracinės teisės tėvyne.

Ar žinote, kas pirmas Lietuvoje parašė knygą apie administracinę teisę?

Mykolas Romeris. Jis 1928 m. išleido knygą „Administracinis teismas“. Tada lietuviai pirmą kartą išsamiai sužinojo, kas yra administraciniai teismai ir kokia jų paskirtis.

Mykolas Romeris
universitetas

Kas yra administracinė teisė?

Administracinė teisė – tai teisės šaka, kurios normos reguliuoja valdymo santykius valstybėje. Tai teisės šaka nukreipta į valstybės valdymą formuojant viešojo administravimo institucijas, nustatant jų kompetenciją, nustatant asmenų teises, pareigas, draudimus, apribojimus, leidimus ir kt. Tai – teisės šaka, numatanti mūsų teisę kreiptis gynybos prieš neteisėtus valdžios institucijų veiksmus.

Viešojo administravimo subjektai - institucijos ir pareigūnai, kurie įgyvendina įstatymus, priimdami juos įgyvendinančius sprendimus, pavyzdžiui, leisdami savo poįstatyminius aktus (taisykles, tvarkas ir pan.), teikdami administracines paslaugas (pavyzdžiui, išduodami licencijas, leidimus, vairuotojo pažymėjimus ir kt.).

Kokie būna viešojo administravimo subjektai?

Tai – valstybinio administravimo subjektai:

Vyriausybė, ministerijos, įstaigos prie ministerijų, Vyriausybės įstaigos bei teritoriniai jų padaliniai. Pavyzdžiui, Policijos departamentas yra įstaiga prie ministerijos, o jos teritoriniai padaliniai yra komisariatai.

Tai – regionų plėtros tarybos.

Tai – savivaldybių administravimo subjektai:

Savivaldybių tarybos, merai, administracijos, savivaldybių įmonės, kai kurios viešosios įstaigos.

Mykolas Romeris
universitetas

Kokia yra viešojo administravimo subjektų veikla?

- Viešojo administravimo subjektai:
 - leidžia taisykles, įgyvendinančias įstatymus (pavyzdžiui, kelių eismo taisykles);
 - prižiūri, kaip laikomasi įstatymų bei administracinių aktų (pavyzdžiui, prižiūri, ar viešosios maitinimo įstaigos (kavinės, restoranai) laikosi higienos reikalavimų);
 - teikia administracines paslaugas – išduoda įvairius pažymėjimus, sertifikatus, licencijas, leidimus (pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimus, ekologiško ūkio sertifikatą ir t. t.);
 - organizuoja viešųjų paslaugų teikimą (pavyzdžiui, viešojo transporto, sveikatos apsaugos, švietimo, finansų paslaugas).

Mykolas Romeris
universitetas

Ar visada viešojo administravimo subjektai tinkamai atlieka savo pareigas?

Reikia pripažinti, kad ne visi viešojo administravimo subjektai laikosi Konstitucijoje įtvirtinto principo „Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“.

Tačiau visuomet mes **turime teisę** skųsti jų veiksmus kreipdamiesi:

- į administracinius teismus;
- į kontrolierius, pvz. Seimo kontrolierių tarnybą;
- Lietuvos administracinių ginčų komisiją bei kitas institucijas.

Mykolas Romeris
universitetas

Kokia Lietuvoje yra administracinių teismų sistema?

Priminsime, jog Lietuvoje veikia Konstitucinis Teismas, bendrosios kompetencijos teismai bei administraciniai teismai, kurie yra įkurti tam, kad būtų sprendžiami ginčai, kylantys valstybės valdymo procese. Jie yra dviejų pakopų:

- Apygardų administraciniai teismai, kurie nagrinėja bylas kaip pirmosios instancijos teismai (į juos turime pirmiausiai kreiptis);
 - Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (apeliacinė instancija, kuriai galime skųsti mums nepalankų Apygardos administracinio teismo sprendimą).
- Administraciniai teismai nagrinėja, ar viešojo administravimo subjektai, priimdami sprendimus, nepažeidė principų, žmogaus teisių ir laisvių, įstatymų.

Mykolas Romeris
universitetas

Administracinė teisinė atsakomybė

Egzistuoja daug teisinės atsakomybės rūšių. Pavyzdžiui, konstitucinė, baudžiamoji, civilinė, tarnybinė. Taip pat egzistuoja ir administracinė teisinė atsakomybė.

Ši teisinė atsakomybė taikoma tuomet, kai asmuo padaro administracinį nusižengimą. Pavyzdžiui, žvejojo draudžiamu būdu, vairuodamas viršijo greitį, neleistinoje vietoje vartojo alkoholinius gėrimus, vairavo neturėdamas teisių, triukšmavo, teršė aplinką, nevykdė teisėto pareigūno nurodymo, nesilaikė karantino režimo reikalavimų ir t.t.

Kaip sužinoti, kokie veiksmai ar neveikimas užtraukia administracinę atsakomybę?

Visiems visuomenės nariams yra aktualus Administracinių nusižengimų kodeksas. Jame yra įtvirtintos normos, kurios skelbia, jog viena ar kita veika (veikimas arba neveikimas) yra priešinga teisės normoms. Už tokias veikas Administracinių nusižengimų kodeksas numato administracines nuobaudas ir poveikio priemones.

Mykolas Romeris
universitetas

Ar žinote, kad....?

Administracinė teisinė atsakomybė yra taikoma jau nuo 16 metų. T. y. daugeliui iš Jūsų! Taigi, už nusižengimus padarytus būnant 16 m. ar vyresniu turėsite atsakyti bendra tvarka.

Vis dėlto nusižengimą padariusiam asmeniui nuo 16 iki 18 metų yra taikomos specialiosios administracinės atsakomybės nuostatos. Susipažink su jomis ([Administracinių nusižengimų kodekso VII skyriuje](#))

Mykolas Romeris
universitetas

Ar žinote, kad....?

Tas, kas vairavo kelių transporto priemonę arba mokė praktinio vairavimo būdamas apsvaigęs nuo alkoholio, kai jo kraujyje buvo daugiau negu 1,5 promilės alkoholio, baudžiamas bausme arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų?

Tai reiškia, kad asmeniui taikoma nebe administracinė atsakomybė, bet baudžiamoji atsakomybė, kurios sankcijos yra daug griežtesnės ir pasekmės sunkesnės. Taigi už tam tikro pavojingumo veikas ar neveikimą administracinė atsakomybė yra keičiama baudžiamąja.

Mykolas Romeris
universitetas

Ar žinote, kad....?

Santykiuose su teisėsaugos pareigūnais asmenims kyla stresinė įtampa, jie pasimeta, nežino kaip tinkamai, teisingai elgtis. Todėl dažnai asmenys neteisingai įvertina situaciją, atlieka klaidingus veiksmus, dėl to jiems kyla neigiamos pasekmės, pavyzdžiui, skiriamos nuobaudos, apribojama veikla, jų atžvilgiu naudojamos prievartos priemonės ir kt.

Siekiant išvengti neigiamų padarinių, būtina santykiuose su teisėsaugos pareigūnais išmanyti savo teises ir pareigas, taip pat svarbu žinoti teisėsaugos pareigūnų, pavyzdžiui, policijos pareigūnų teises, pareigas, atvejus, kada jie gali naudoti prievartą, jų veiksmų, sprendimų apskundimo tvarką ir kt.

Mykolas Romeris
universitetas

Šaltiniai pasiruošimui

Pagrindiniai šaltiniai:

- LR administracinių nusižengimų kodekso III, VII, XXVII-XXVIII, XXX, XXXII, XXXV skyriai;
- Policijos įstatymo 3 skyrius (teisinis policijos pareigūno statusas ir tarnybos policijoje ypatumai);

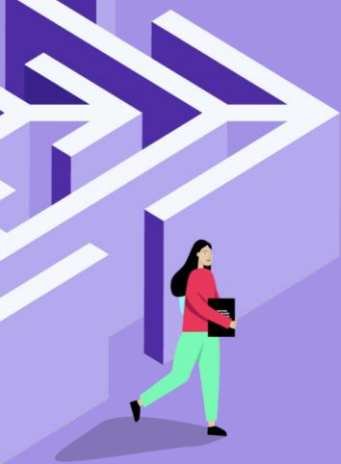
Papildomi šaltiniai:

- Viešojo administravimo įstatymo 6-20 straipsniai.

Mykolas Romeris
universitetas

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

Mykolo Romerio
universitetas

